

Guía Docente						
Datos Identificativos				2018/19		
Asignatura (*)	Liderazgo e dirección de instituciones educativas		Código	652512201		
Titulación	Mestrado Universitario en Dirección, Xestión e Innovación de Institucións Escolares e Socioeducativa					
Descriptores						
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos		
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	4.5		
Idioma	CastelánGalego					
Modalidade docente	Presencial					
Prerrequisitos						
Departamento	Pedagogía e Didáctica					
Coordinación	Sanchez Bello, Ana	Correo electrónico	ana.sanchez.bello@udc.es			
Profesorado	Sanchez Bello, Ana	Correo electrónico	ana.sanchez.bello@udc.es			
Web						
Descripción xeral	<p>A materia presenta o liderazgo e a dirección de instituciones educativas como alicerces nos que se sustentan o cambio e a transformación social. Partindo desta premisa básica, apóstase por unha dirección e un liderazgo que traballen desde a cultura da colexialidade, da confianza e da participación, establecéndose como meta a creación de comunidades de aprendizaxe democráticas basadas na sustentabilidade e na xustiza social.</p> <p>A metodoloxía de trabalho na materia será fundamentalmente activa, onde os estudiantes serán os principais protagonistas das análises, dos debates e das propostas que se formulen a partires da documentación de referencia.</p>					

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Ser capaz de identificar os diferentes fundamentos teóricos e metodológicos dun proxecto de educación democrática e crítica, facendo especial énfase nos dereitos humanos e a igualdade de xénero, desenvolvendo culturas da mediación e da paz.
A2	Utilizar modelos colaborativos de acción socioeducativa que promovan verdadeiras comunidades de aprendizaxe, favorecendo o trabalho en contornos multiprofesionais
A7	Ser capaz de establecer estratexias de liderado e empoderamento dos distintos axentes sociais que favorezan un clima institucional óptimo.
A11	Capacidade para fomentar e liderar a creatividade e innovación nas entidades e institucións promovendo proxectos orientados ao cambio de culturas profesionais.
A14	Adquirir destrezas para o diagnóstico de perfís competenciais idóneos dos equipos directivos, ofrecendo respuestas axustadas a esa realidad.
B8	Traballo colaborativo
B9	Capacidade de innovar
B11	Capacidade de organización e planificación
B12	Posuir e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B13	Que os estudiantes saibam aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos más amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B14	Que os estudiantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrentarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B15	Que os estudiantes saibam comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B16	Que os estudiantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudiando dun modo que haberá de ser en gran medida autodirixido ou autónomo.

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Capacidade de integrar coñecementos e enfrentarse á complexidade de formular xuizos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuizos, valorando criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información disponible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Adquirir unha visión de conxunto do desenvolvemento da dirección de institucións educativas desde a diversidade de perspectivas que a configuran, tanto en ámbitos estatais como internacionais.	AP14	BM12	CM5
Concebír a dirección de centros educativos como un proceso continuado de negociación e construcción de significados, orientacións, decisións, estratexias e accións determinadas.	AP1	BM13	CM4
Interpretar a función directiva, o liderazgo e a organización de institucións educativas desde perspectivas epistemolóxicas, reglamentarias, profesionais e axiolóxicas.	AP2	BM14	CM5
Desenvolver unha disposición reflexiva, negociadora, colaboradora, investigadora, igualitaria ey pro-activa en relación ao complexo papel e cometido do liderazgo e da dirección de institucións educativas.	AP7	BM15	CM7
	AP11	BM16	CM8
		BM8	CM4
		BM9	CM5
		BM11	CM6
		BM12	CM7
		BM13	CM8
		BM14	
		BM15	
		BM16	

Contidos

Temas	Subtemas
Conceptualización do liderazgo na dirección de organizacións educativas	Significado Características Perspectivas
Estilos de liderazgo e cultura da organización	Liderazgo colexiado e cultura da confianza Liderazgo sostible e cultura do cambio Liderazgo comprometido e xustiza social Liderazgo participativo e comunidades de aprendizaxe

O papel da dirección na organización e planificación colaborativa das organizacións educativas	Funcións, dimensións e órganos Procesos de coordinación, comunicación, colaboración, convivencia e participação democrática Procesos de seguimiento, avaliación, asesoramento, dinamización, innovación e mellora. Ética e igualdade de xénero
--	---

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / trabalho autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	A1 A7 A14 B9 B12 B14 B16 C4 C5 C6 C8	11.5	10.5	22
Aprendizaxe colaborativa	A2 A11 B8 B13	0	23	23
Estudo de casos	B15 B11	0	20	20
Traballos tutelados	C7	20	25.5	45.5
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descripción
Análise de fontes documentais	Presentación dos documentos por parte da profesora e lectura e análisis do seu contido por parte do/a estudiante.
Aprendizaxe colaborativa	Trabajo en pequeno grupo para contrastar puntos de vista sobre a información extraída dos documentos e realización do resumen analítico.
Estudo de casos	Análise de casos presentados en clase pola profesora ou profesionales da educación.
Traballos tutelados	Trabajo en grupo que implica a realización de trabajo de campo en escenarios educativos (estudio de caso), ou a análise do discurso, ou a análise de documentos mais unha argumentación que relacione as evidencias descubertas con fundamentos teóricos para xustificar o estilo de liderazgo posto de manifesto.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descripción
Traballos tutelados	Sesiones de seguimiento durante las clases y las tutorías a lo largo del trabajo tutelado que consiste en un trabajo en grupo que implica la realización de trabajo de campo en escenarios educativos (estudio de caso), o la análisis del discurso, o la análisis de documentos más una argumentación que relacione las evidencias descubiertas con los fundamentos teóricos para justificar el estilo de liderazgo planteado en el manifiesto.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descripción	Cualificación
Traballos tutelados	C7	Los criterios/requisitos mínimos a partir de los cuales se evaluarán los trabajos tutelados serán: -O grao de profundidade coa que se traballe o contido. -A utilización dunha linguaxe propia do contexto disciplinar. -A utilización de fontes documentais complementarias e actuais. -A presentación e a claridade da exposición.	100

Observacións avaliación

Realización do traballo tutelado:

Poden realizarse variacións na

composición e número dos membros dos grupos durante a realización do traballo tutelado sempre negociada coa profesora. Excepcionalmente pode decidirse a realización individual do traballo.

Non se admitirán propostas para o traballo unha

vez finalizado o prazo de admisión fixado na documentación complementaria

que se entregará na clase.

A asistencia ás sesións de seguimiento volcarase dentro do traballo tutelado.

As citas e referencias a calquera tipo de texto deben declararse, o uso de textos ou ideas sen declarar a fonte supón una grave infracción.

O traballo se realizará seguindo as pautas que se darán na clase.

Fontes de información

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none">- (.) .- Vázquez Recio, Rosa (2013). La dirección de centros: gestión, política, ética y política. Madrid: Morata- Alcande, Ana Isabel et al. (2006). Transformando la escuela: comunidades de aprendizaje. Barcelona: Graó- Bolívar, Antonio (2010). El liderazgo educativo y su papel en la mejora: una revisión actual de sus posibilidades y limitaciones. Psicoperspectivas. Individuo y Sociedad, 9 (2), págs. 9-33- VV. AA. (2010). Monográfico Liderazgo educativo. Organización y gestión educativa- Ball, St. J. (1989). La micropolítica de la escuela: hacia una teoría de la organización. Barcelona: Paidós/Mec- Anderson, Gary L. (2009). Advocacy Leadership. Toward a post-reform agenda in education. London: Routledge- Bolívar, Antonio (2012). Políticas actuales de mejora y liderazgo educativo. Málaga: Aljibe- Hargreaves, Andy y Fink, Dean (2008). El liderazgo sostenible. Madrid: Morata- Hargreaves, Andy (1996). Profesorado, cultura y postmodernidad. Madrid: Morata- Hargreaves, Andy y Fullan, Michael (2014). Capital profesional. Madrid: Morata- Woods, Peter (2005). Democratic Leadership in education. London: Sage- Cantó, Natàlia; Castiñeira, Àngel y Font, Anna (2009). Las fuentes del liderazgo social. Barcelona: Editorial Mediterráneo S. L.- O'Connell, Brian F. Hesselbein i M. Goldsmith (eds.), El líder del futuro/2. (2007). ?Características distintivas de los líderes exitosos de organizaciones de voluntariado. Pasado, presente y futuro?.. Barcelona: Ed. Deusto.- Anderson, Gary L. (2014). Educational Leadership, Politics, and Advocacy, M.A.. http://steinhardt.nyu.edu/alt/edleadership/politics/
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías